

UPPKLARADE BROTT

PRELIMINÄR STATISTIK FÖR FÖRSTA HALVÅRET 2012
SAMT PROGNOSE R FÖR HELÅRET

brå
brottsförebyggande rådet

Sammanfattning

Antal uppklarade brott

- Första halvåret 2012 personuppklarades drygt 125 000 brott, vilket är en minskning med 1 procent jämfört med samma period 2011. Sett till enskilda brottstyper minskade dock personuppklaringen för en del brottstyper och ökade för andra.
- Bedrägeribrott och misshandel stod för den största minskningen av de personuppklarade brotten.
- Bland de brott som ökade i personuppklaringsprocent stod brott mot alkohollagen för den största ökningen. Andra brottstyper där personuppklaringsprocenten ökade var exempelvis brott mot narkotikastrafflagen och förfalskningsbrott.
- Första halvåret 2012 klarades 148 000 brott upp på teknisk väg, vilket är 5 procent fler brott än första halvåret 2011.
- Antalet tekniskt uppklarade brott ökade mest för bedrägeribrott. Andra brottstyper där antalet tekniskt uppklarade brott ökade var bland annat ofredande, ärekränkingsbrott och brott mot alkohollagen.
- Samtidigt minskade antalet tekniskt uppklarade brott för flera brottstyper, bland annat för butiksstöld/snatteri, misshandelsbrott, skattebrott, olaga hot, sexualbrott och trafikbrott.

Uppklaringsprocent

- *Personuppklaringsprocenten* uppgick till 18 procent, ungefär samma nivå som första halvåret 2011.
- Enligt statistiska prognoser för helåret 2012 kommer personuppklaringsprocenten att uppgå till 17 procent, samma nivå som för helåret 2011.
- Sedan 2002 har personuppklaringsprocenten haft en svagt uppåtgående utveckling från 15 till 18 procent.
- Den *tekniska uppklaringsprocenten* ökade med 1 procentenhet jämfört med första halvåret 2011, till 22 procent.

Definitioner

I statistiken över uppklarade brott redovisas de brott som polis, åklagare och tull klarat upp. Termen ”uppklarat” innebär inte att någon dömts för brottet utan anger att brottet fått ”ett polisiärt klarläggande”. Det finns två typer av uppklaringsprocent:

- *Personuppklaringsprocenten* innebär att en person bundits till brottet genom att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats.
- *Teknisk uppklaringsprocent* innebär att en annan typ av klarläggande beslutats, till exempel att brott inte kan styrkas eller att den misstänkte inte är straffbar (under 15 år).

Uppklaringsprocenten redovisar antalet brott som klarats upp under första halvåret i procent av antalet anmälda brott under samma period. Uppklaringsprocent redovisas för personuppklarade brott (*personuppklaringsprocent*), tekniskt uppklarade brott (*teknisk uppklaringsprocent*) och totalt (*total uppklaringsprocent*).

Inledning

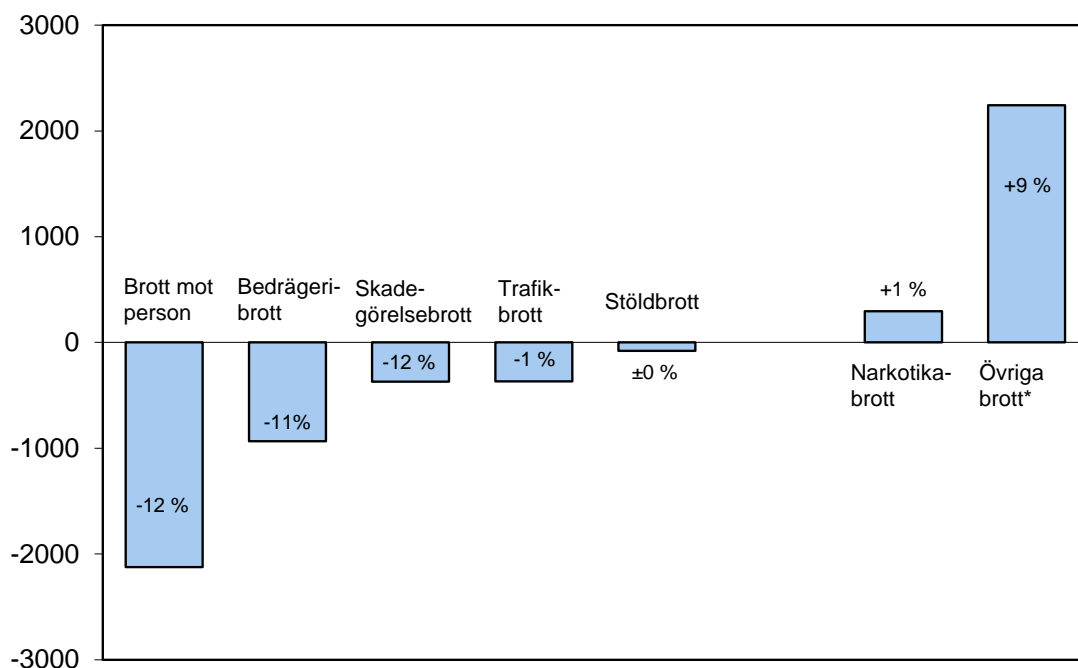
Antalet uppklarade brott är ett mått på polisens, åklagarens och övriga brottsutredande myndigheters arbete med att ”åtgärda och klarlägga” de brottsanmälningar som upprättas. Begreppet *uppklarat* brott betyder antingen att en person bundits till brottet eller att brottet har klarats upp på annat sätt. Den första betydelsen benämns här *personuppklarat* brott och innebär att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats. Det är ett grovt mått på de brottsutredande myndigheternas förmåga att binda gärningspersoner till de anmälda brotten. Den andra betydelsen benämns här *teknisk uppklaring* och innebär att det har beslutats om en annan typ av klarläggande, till exempel (genom beslutsgrunderna) att man inte kan styrka att ett brott begåtts eller att den misstänkta personen inte är straffbar (under 15 år). Resterande brott är *ouppklarade*. Där ingår de brott som är under utredning samt de som inte anses möjliga att klara upp, till exempel på grund av att inget spaningsresultat uppnåtts eller att utredningen visat att den skäligen misstänkta personen är oskyldig. *Uppklaringsprocenten* redovisar antalet brott som antingen personuppklarats eller klarats upp tekniskt i procent av antalet anmälda brott under samma period.

Uträkning av uppklaringsprocenten

$$\frac{\text{Antal uppklarade brott}}{\text{Antal anmälda brott}} = \text{Uppklaringsprocenten}$$

När du tolkar statistiken, tänk på att

- det generellt sett anmäls färre brott under det första halvåret än under det andra. Det innebär att *uppklaringsprocenten* kan vara högre i den preliminära halvårsstatistiken än i den slutliga helårsstatistiken.
- en förändring i *uppklaringsprocenten* ytterst kan bero på två faktorer, dels en förändring i antalet anmälda brott, dels en förändring i antalet uppklarade brott. Det betyder bland annat att *uppklaringsprocenten* kan minska trots att antalet uppklarade brott har ökat. Det händer om antalet anmälda brott har ökat i större omfattning än antalet uppklarade brott.
- enstaka anmälningar med många brott (seriebrottslighet) och andra enstaka händelser kan ge upphov till stora förändringar i *uppklaringsprocenten*, i synnerhet när det gäller brottskategorier eller redovisningsområden där antalet är relativt litet.
- nivån på uppklaringen skiljer sig åt mellan olika typer av brott. Vissa brott är mer lättuppklarade än andra. För några brottstyper, som vissa brott mot person, butiksstölder, rattfylleribrott och narkotikabrott, finns det ofta en identifierad misstänkt person redan vid anmälan, vilket leder till en hög *uppklaringsprocent*. Andra brott, där det sällan finns en identifierad misstänkt person är mer svåruppklarade. Det gäller exempelvis cykelstölder, där de flesta anmälda brott förblir ouppklarade. Vidare har vissa brott en stor andel teknisk uppklaring, bland annat ärekränkingsbrott, ofredande och bedrägeribrott. En stor del av dessa brott läggs ned, exempelvis på grund av att *brott ej kan styrkas, gärningen ej är brott, åtal ej är påkallat ur allmän synpunkt* eller antagande om ovanstående.
- brott som klarats upp genom beslut om att den misstänkta personen är yngre än 15 år räknas inte som *personuppklarade*, utan som *tekniskt uppklarade*. För vissa brottstyper där gärningspersonerna ofta är minderåriga, vid till exempel misshandel mot person 7–14 år, är det vanligt förekommande.

Figur 1. Förändringar i antalet personuppljade brott från första halvåret 2011 till första halvåret 2012. Procentuell förändring för respektive brottskategori redovisas vid staplarna.

* Kategorin *Övriga brott* utgörs av de brott som inte ingår i någon av de andra kategorierna. Det är bland annat brott mot knivlagen, bidragsbrott, hot mot tjänsteman, våldsamt motstånd och brott mot alkohollagen. En stor del av ökningen av antalet personuppljade övriga brott kan tillskrivas en enskild brottskategori, nämligen "olovlig försäljning av alkohol, olovligt innehav av alkoholdrycker".

Utvecklingen av uppljade brott

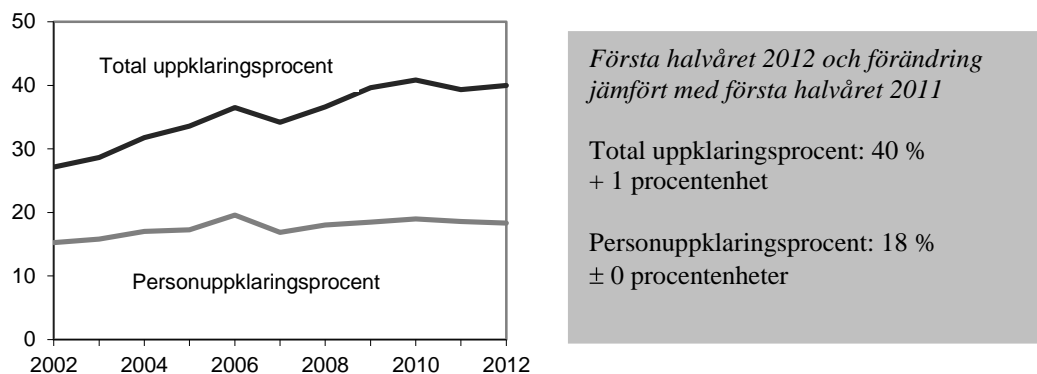
Första halvåret 2012 anmäldes enligt den preliminära statistiken knappt 683 000 brott (uppdaterad siffra från september), vilket är ungefär lika många som under första halvåret 2011¹. Drygt 125 000 brott personuppljades, vilket är något färre jämfört med samma period 2011.

Personuppljingsprocenten - antal personuppljade brott i procent av antal anmälda brott samma period - uppgick till 18 procent, ungefär samma nivå som första halvåret 2011. Sedan halvårsstatistiken över uppljade brott började föras 2002 har personuppljingsprocenten ökat från 15 till 18 procent.

Under första halvåret 2012 klarades 148 000 brott upp på teknisk väg. Det är en ökning med 6 700 brott, eller 5 procent, jämfört med motsvarande period 2011. Den *tekniska uppljingsprocenten* ökade med 1 procentenhet, till 22 procent, jämfört med första halvåret 2011. Sedan 2002 har den tekniska uppljingsprocenten för första halvåret ökat från 12 till 22 procent.

Sammanlagt ökade den *totala uppljingsprocenten* med 1 procentenhet, till 40 procent. Med undantag för 2007 och 2011 har den totala uppljingsprocenten för de första halvåren ökat sedan år 2002. Av de 273 000 brott som totalt klarades upp första halvåret 2012 var 46 procent personuppljade (125 000 brott) och 54 procent tekniskt uppljade (148 000 brott).

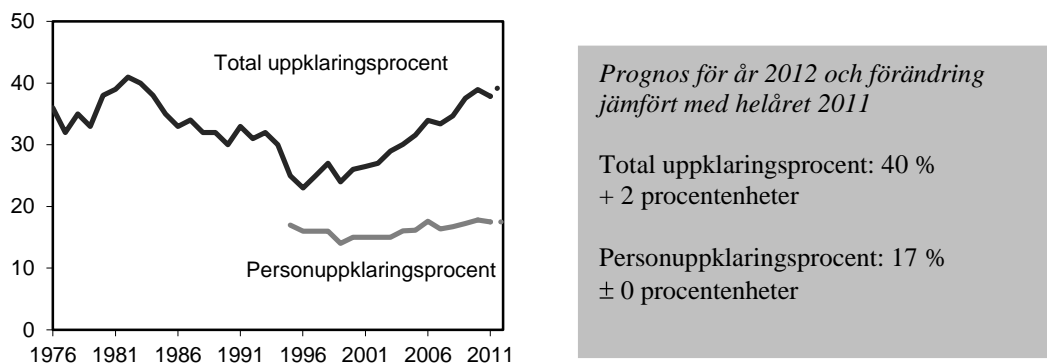
¹ En förändring med mindre än 0,5 procent eller 0,5 procentenheter räknas här inte som en förändring.

Figur 2. Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten, första halvåren 2002–2012.

Utvecklingen av *uppklaringsprocenten* för det första halvåret liknar vanligtvis utvecklingen av uppklaringsprocenten för helåret. Dock brukar färre brott anmälas under årets första hälft. Det innebär att uppklaringsprocenten i den preliminära halvårsstatistiken kan vara högre än i den slutliga helårsstatistiken. De statistiska prognoserna för helåret 2012 som redovisas nedan tar hänsyn till den faktorn.

Enligt prognosen för helåret 2012 kommer *personuppklaringsprocenten* för samtliga brott att uppgå till 17 procent, vilket är samma nivå som utfallet för helåret 2011. Den *totala uppklaringsprocenten* kommer enligt prognosen att ligga kvar på 40 procent, vilket är 2 procentenheter högre än helåret 2011.

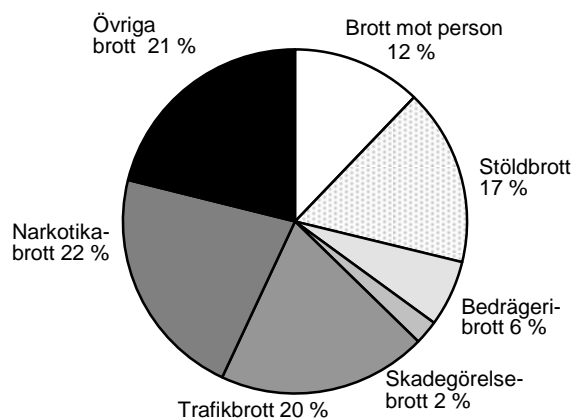

Figur 3. Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten, helåren 1975–2012 med **prognostiserat** värde för år 2012.

Struktur

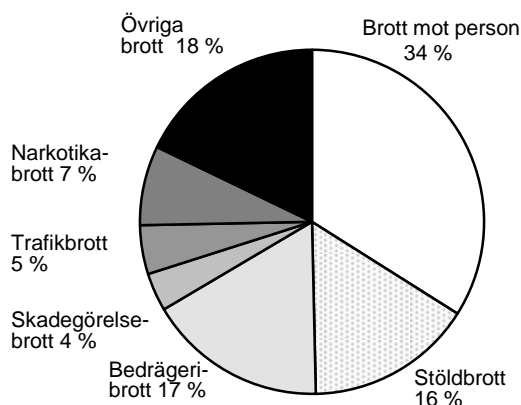
De största andelarna av de personuppklarade brotten första halvåret 2012 utgjordes av brottskategorierna narkotikabrott och trafikbrott, vilka svarade för ungefär en femtedel vardera. Även stöldbrott utgjorde en relativt stor andel, 17 procent. De personuppklarade stöldbrotten utgjordes till stor del av butikstölder/snatterier, ett brott där det ofta finns en identifierad misstänkt person redan vid anmälan. Även när det gäller trafikbrott och narkotikabrott finns ofta en identifierad misstänkt person vid anmälningstillfället.

Brott mot person (misshandel, olaga hot, ofredande, sexualbrott med mera) utgjorde 12 procent av de personuppklarade brotten och brottskategorierna bedrägeribrott och skadegörelsebrott 6 respektive 2 procent.

Figur 4. Olika brottskategoriers andel av de personuppklarade brotten (totalt 125 000), första halvåret 2012.

Den vanligaste brottskategorin bland de tekniskt uppklarade brotten första halvåret 2012 var brott mot person, som utgjorde 34 procent. Närmare hälften av de tekniskt uppklarade brotten i denna kategori utgjordes av olaga hot och ofredande, och en dryg fjärdedel av misshandelsbrott. De näst vanligaste brottskategorierna var bedrägeribrott och stöldbrott, vilka svarade för 17 respektive 16 procent av de tekniskt uppklarade brotten. Narkotikabrott, trafikbrott och skadegörelse utgjorde 4-7 procent vardera.

Figur 5. Olika brottskategoriers andel av de tekniskt uppklarade brotten (totalt 148 000), första halvåret 2012.

Utvecklingen av olika brottstyper

Det finns stora skillnader i *uppklaringsprocenten* mellan olika brottstyper. Till viss del beror det på att brotten är olika svåra att klara upp. Nedan redovisas antalet uppklarade brott och *uppklaringsprocenten* för första halvåret 2012. Redovisningen ges dels för samtliga brott, dels för ett urval av fyra breda brottskategorier.

Brottstyp	Anmälda brott	Uppklarade brott			Uppklaringsprocent	
		Person-uppklarade	Tekniskt uppklarade	Totalt	Person-uppklarade	Totalt
Samtliga brott	683 000 →	125 000 ↓	148 000 ↑	273 000 ↑	18 →	40 ↑
Brott mot person (3–7 kap. BrB)	123 000 ↑	15 200 ↓	50 200 ↑	65 400 ↓	12 ↓	53 ↓
Stöldbrott (8 kap. BrB)	254 000 ↓	20 800 →	23 200 ↓	44 000 ↓	8 →	17 →
Trafikbrott	36 800 ↓	24 600 ↓	6 790 ↓	31 400 ↓	67 ↑	85 ↑
Narkotikabrott	49 400 ↑	27 500 ↑	11 000 ↑	38 500 ↑	56 ↓	78 ↓

Tabell 1. Översikt över antalet anmälda och uppklarade brott samt uppklaringsprocent första halvåret 2012 för samtliga brott och för ett urval av fyra brottskategorier.

Pilansvisningarna (↑, ↓, →) anger förändringen jämfört med första halvåret 2011.

Utvecklingen av uppklarade brott mot person

Antalet anmälda brott mot person (3–7 kap. BrB) ökade med 3 procent första halvåret 2012 jämfört med samma period 2011. Majoriteten av de anmälda brotten mot person utgjordes av misshandelsbrott, olaga hot och ofredande.

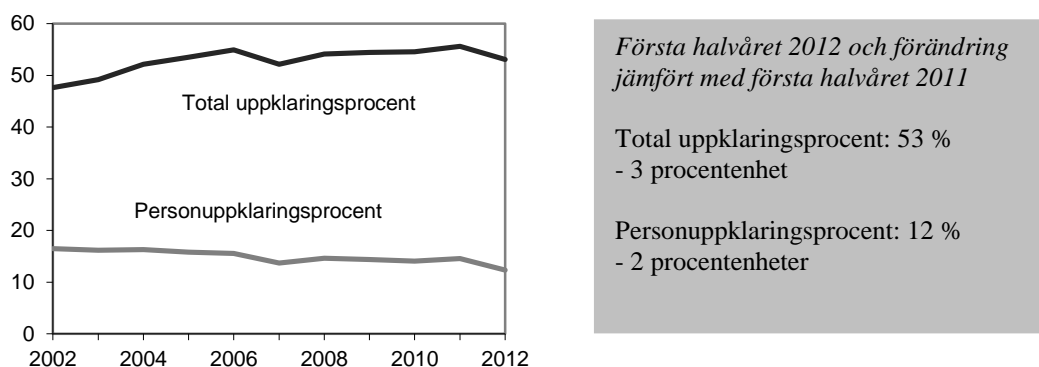
Samtidigt minskade antalet personuppklarade brott med 12 procent² till 15 200 brott första halvåret 2012. Därmed minskade *personuppklaringsprocenten* med 2 procentenheter, till 12 procent samma period.

Minskningen går inte att hänföra till en särskild brottskategori utan har skett för de flesta brotten mot person. Ungefär hälften av de personuppklarade brotten mot person utgjordes liksom tidigare år av misshandelsbrott, vilka minskade med 14 procent jämfört med första halvåret 2011.

Antalet tekniskt uppklarade brott ökade med 2 procent till 50 200 brott, vilket innebär att den *tekniska uppklaringsprocenten* ligger kvar på samma nivå som första halvåret 2011, nämligen 41 procent. Ungefär hälften av de tekniskt uppklarade brotten mot person utgjordes av olaga hot och ofredande. Sammantaget minskade den *totala uppklaringsprocenten* med 3 procentenheter, till 53 procent, första halvåret 2012.

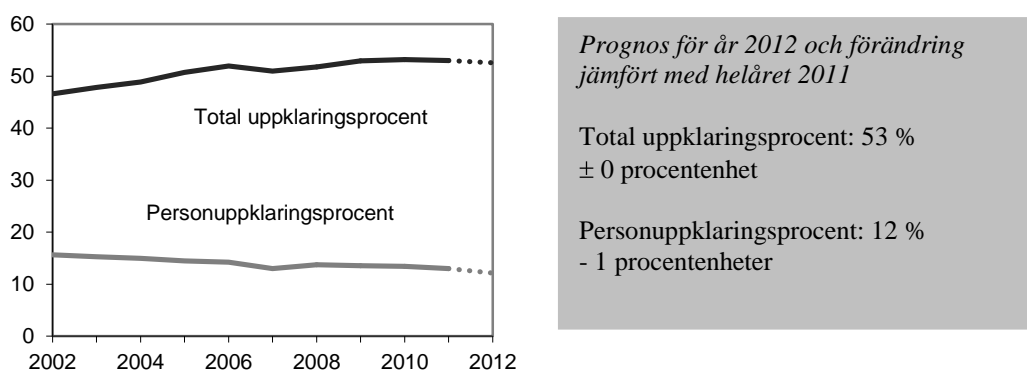
Under de första halvåren 2002-2006 ökade den *totala uppklaringsprocenten* för brott mot person. Därefter har den legat på en relativt jämn nivå. Utvecklingen för *personuppklaringsprocenten* har varit den omvända. Den var svagt nedåtgående fram till första halvåret 2007 och låg därefter legat på en relativt konstant nivå. Första halvåret 2012 minskade dock både den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten med 3 respektive 2 procentenheter.

² De personuppklarade brotten ökade med 4 procent mellan första halvåret 2010 och första halvåret 2011, för att första halvåret 2012 minska till en nivå under den 2010, vilket gör skillnaden mellan personuppklarade brott 2011 och 2012 relativt stor.

Figur 6. Utvecklingen av personuppklaringsprocenten och den totala uppklaringsprocenten för brott mot person, första halvåret 2002–2012.

Enligt prognosen för helåret 2012 kommer *personuppklaringsprocenten* för brott mot person att ligga kvar på 12 procent, vilket innebär en minskning med 1 procentenhet jämfört med helåret 2011. Även den *totala uppklaringsprocenten* kommer enligt prognosen att ligga kvar på samma nivå som första halvåret 2012, vilket till skillnad från personuppklaringsprocenten är samma nivå som motsvarande period 2011.

Figur 7. Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten för brott mot person, helåren 2002–2012 med *prognostiserat* värde för år 2012.

Utvecklingen av uppklarade stöld- och tillgreppsbrott

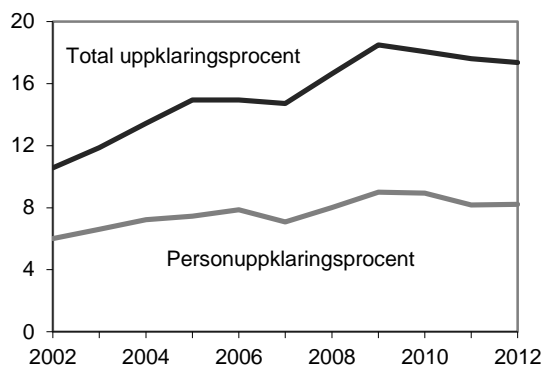
Personuppklaringen är generellt sett låg för stöld- och tillgreppsbrott (med undantag för butiksstölder), eftersom det är sällsynt att det finns en identifierad gärningsperson för brottet.

Första halvåret 2012 minskade antalet anmälda stöld- och tillgreppsbrott med knappt 1 procent jämfört med första halvåret 2011. Antalet personuppklarade brott var 20 800, ungefär lika många som första halvåret 2011. *Personuppklaringsprocenten* låg kvar på 8 procent, samma nivå som första halvåret 2011. Två tredjedelar av de personuppklarade stöld- och tillgreppsbrotten utgjordes av butiksstölder/snatterier.

De tekniskt uppklarade stöld- och tillgreppsbrotten minskade med 4 procent till 23 200 brott. Den *tekniska uppklaringsprocenten* låg dock kvar på samma nivå som första halvåret 2011, 9 procent. Sammantaget var den *totala uppklaringsprocenten* kvar på ungefär samma nivå som första halvåret 2011, 17 procent.

Under de första halvåren 2002-2009 ökade såväl *personuppklaringsprocenten* som den *totala uppklaringsprocenten* för stöld- och tillgreppsbrott. Därefter har en viss minskning skett.

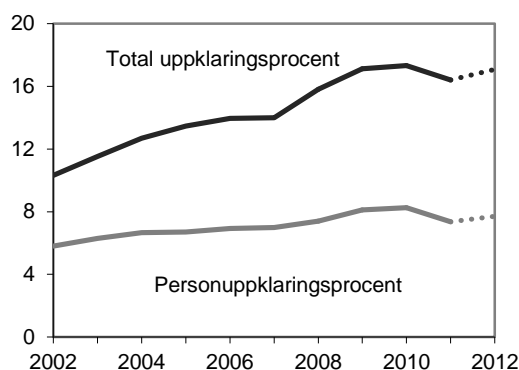
Första halvåret 2012 och förändring jämfört med första halvåret 2011

Total uppklaringsprocent: 17 %
± 0 procentenheter

Personuppklaringsprocent: 8 %
± 0 procentenhet

Figur 8. Utvecklingen av personuppklaringsprocenten och den totala uppklaringsprocenten för stöld- och tillgreppsbrott, första halvåren 2002–2012.

Enligt prognosen för helåret 2012 kommer *personuppklaringsprocenten* för stöld- och tillgreppsbrott att ligga kvar på 8 procent, ungefär samma nivå som för helåret 2011. Även den *totala uppklaringsprocenten* beräknas ligga kvar på 17 procent vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med helåret 2011.

Prognos för år 2012 och förändring jämfört med helåret 2011

Total uppklaringsprocent: 17 %
+ 1 procentenhet

Personuppklaringsprocent: 8 %
± 0 procentenheter

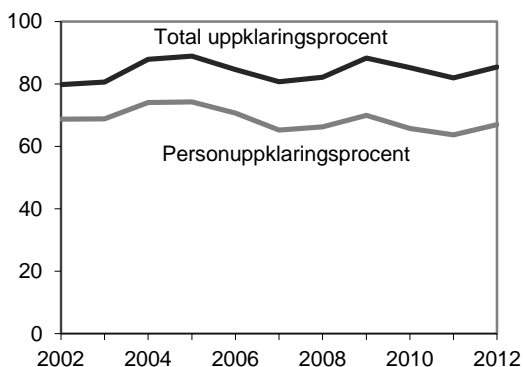
Figur 9. Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten för stöld- och tillgreppsbrott, helåren 2002–2012 med prognostiserat värde för år 2012.

Utvecklingen av uppklarade trafikbrott

Under första halvåret 2012 minskade antalet anmälda trafikbrott med 6 procent jämfört med första halvåret 2011. Under samma period personuppkarades 24 600 trafikbrott, vilket är drygt 1 procent minskning jämfört med första halvåret 2011. På grund av den omfattande minskningen i antal anmälda brott ökade ändå *personuppklaringsprocenten* med 3 procentenheter, till 67 procent första halvåret 2012. Drygt hälften av de personuppkarade brotten utgjordes av olovlig körning och drygt en fjärdedel av rattfylleri (exklusive drograttfylleri). För dessa brott finns det i de allra flesta fall en utpekad gärningsperson vid anmälningstillfället, vilket gör att de flesta brotten personuppkararas.

Antalet tekniskt uppkarade trafikbrott minskade med 6 procent jämfört med första halvåret 2011. Den *tekniska uppklaringsprocenten* var dock oförändrad på 18 procent. Sammantaget ökade den *totala uppklaringsprocenten* med 3 procentenheter, till 85 procent, första halvåret 2012.

Den *totala uppklaringsprocenten* har sedan första halvåret 2002 varierat mellan 80 och 89 procent. *Personuppklaringsprocenten*, som utgör en stor del av den totala uppklaringsprocenten, har följt samma upp- och nedgångar fast på en lägre nivå (69-74 %).

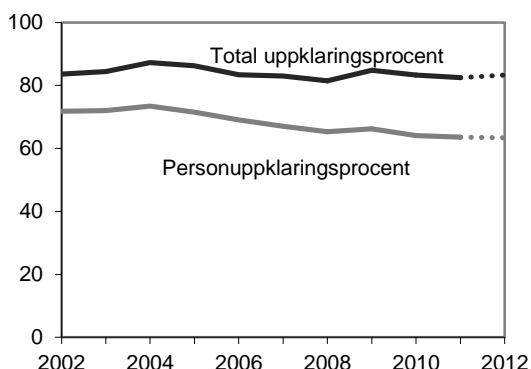
Första halvåret 2012 och förändring jämfört med första halvåret 2011

Total uppklaringsprocent: 85 %
+ 3 procentenheter

Personuppklaringsprocent: 67 %
+ 3 procentenheter

Figur 10. Utvecklingen av personuppklaringsprocenten och den totala uppklaringsprocenten för trafikbrott, första halvåren 2002–2012.

Enligt prognosen för helåret 2012 kommer *personuppklaringsprocenten* för trafikbrott att uppgå till 63 procent, vilket är samma nivå som för helåret 2011. Den *totala uppklaringsprocenten* kommer enligt prognosen att uppgå till 83 procent vilket är en procentenhet högre än för helåret 2011.

Prognos för år 2012 och förändring jämfört med helåret 2011

Total uppklaringsprocent: 83 %
+ 1 procentenheter

Personuppklaringsprocent: 63 %
± 0 procentenheter

Figur 11. Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten för trafikbrott, helåren 2002–2012 med **prognostiserat** värde för år 2012.

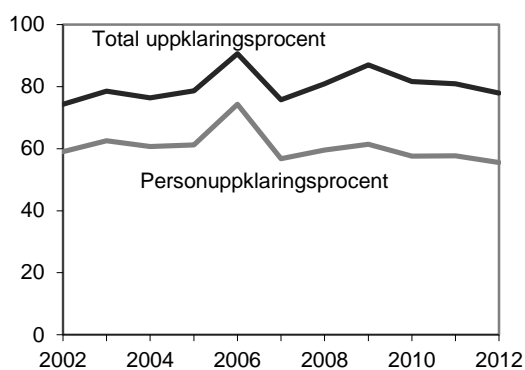
Utvecklingen av uppklarade narkotikabrott

Uppklaringsprocenten är hög för narkotikabrott. Det beror på att brotten som regel upptäcks och anmäls genom polisens och tullens spanings- och kontrollinsatser och det därigenom i de flesta fall redan vid anmälningstillfället finns en utpekad gärningsperson.

Första halvåret 2012 ökade antalet anmälda narkotikabrott med 5 procent jämfört med första halvåret 2011. Antalet personuppklarade brott ökade med 1 procent till 27 500 brott. Eftersom de anmälda brotten ökade i så pass stor omfattning innebär det att *personuppklaringsprocenten* ändå minskade med 2 procentenheter, till 56 procent.

Första halvåret 2012 klarades 11 000 narkotikabrott upp på teknisk väg, vilket är drygt 1 procent mer än samma period 2011. Den tekniska uppklaringsprocenten minskade då med 1 procentenhet, till 22 procent. Den *totala uppklaringsprocenten* minskade med 3 procentenheter, till 78 procent.

Utvecklingen av *personuppklaringsprocenten* och den *totala uppklaringsprocenten* de första halvåren 2002-2012 har varit förhållandevis stabil bortsett från en högre nivå 2006.

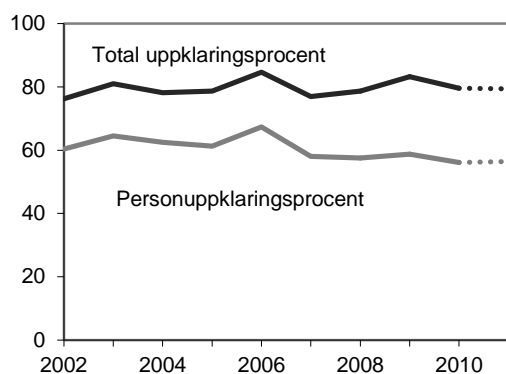
Första halvåret 2012 och förändring jämfört med första halvåret 2011

Total uppklaringsprocent: 78 %
– 3 procentenheter

Personuppklaringsprocent: 56 %
– 2 procentenheter

Figur 12. Utvecklingen av *personuppklaringsprocenten* och den *totala uppklaringsprocenten* för *narkotikabrott*, första halvåren 2002–2012.

Enligt prognosen för helåret 2012 kommer *personuppklaringsprocenten* för *narkotikabrott* att uppgå till 55 procent, vilket är 1 procentenhet lägre än 2011. Den *totala uppklaringsprocenten* kommer enligt prognosen att ligga kvar på 78 procent, vilket är knappt 2 procentenheter lägre än 2011.

Prognos för år 2012 och förändring jämfört med helåret 2011

Total uppklaringsprocent: 78 %
-2 procentenhet

Personuppklaringsprocent: 55 %
-1 procentenhet

Figur 13. Utvecklingen av den *totala uppklaringsprocenten* och *personuppklaringsprocenten* för *narkotikabrott*, helåren 2002–2012 med *prognostiserat* värde för år 2012.

Regionala variationer

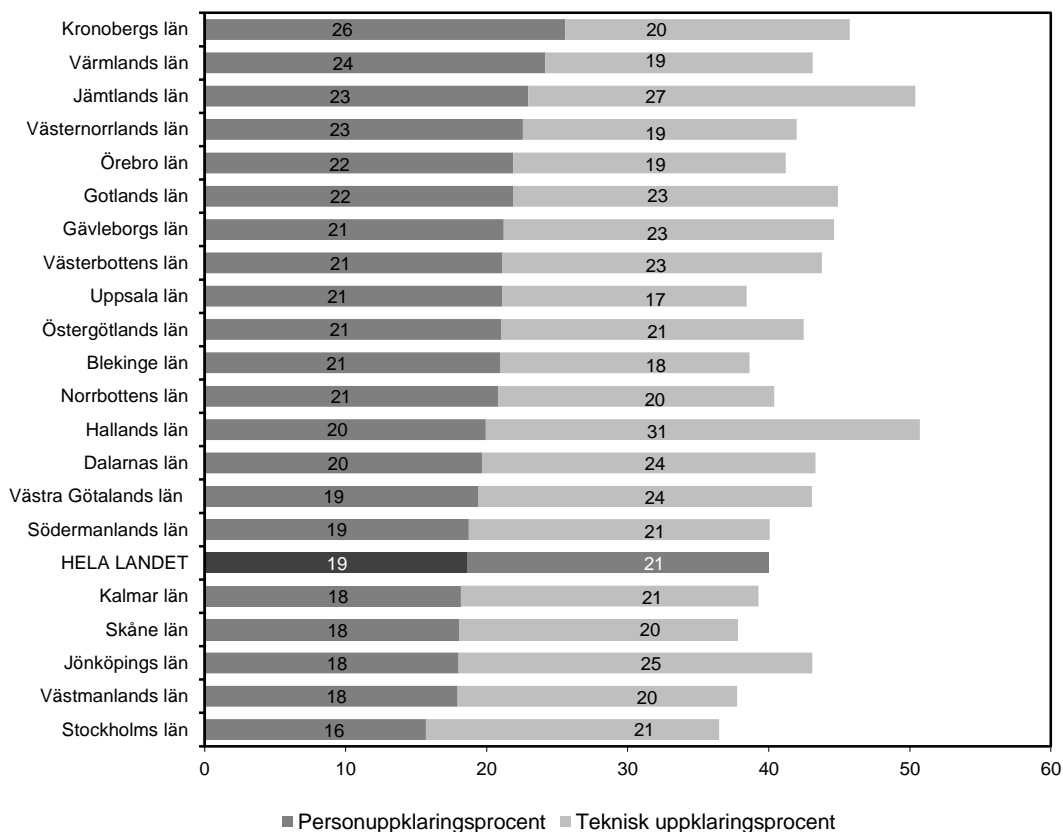
Det finns inte något stabilt mönster över länens rangordning när det gäller *uppklaringsprocenten*, utan det förändras från år till år. Län som ligger lågt i rangordningen ett år kan nästkommande år ligga högt. Med tanke på att det finns stora variationer mellan olika år presenteras nedan den genomsnittliga uppklaringsprocenten för de första halvåren 2010–2012.

De länsvisa variationerna i *uppklaringsprocenten* kan delvis förklaras av skillnader i brottsstrukturen mellan länen. Vissa län har en högre andel brott där man oftast redan vid anmälningstillfället har en misstänkt person. En faktor som påverkar den *tekniska uppklaringsprocenten* är att polismyndigheterna i de olika länen tillämpar principerna för avskrivning av ärenden något olika. Det kan resultera i att samma typ av ärende redovisas som tekniskt uppklarat av en polismyndighet och som ouppklarat av en annan. Dessa faktorer bör beaktas vid jämförelser mellan länen.

För de första halvåren 2010–2012 hade Kronobergs län den högsta genomsnittliga *personuppklaringsprocenten* (26 %). Genomsnittet för Kronobergs län dras dock i mycket hög utsträckning upp av ett ärende som omfattade många enskilda brott gällande olovlig försäljning av alkohol. Efter Kronobergs län följde Värmlands, Jämtlands, Västernorrlands, Örebro och Gotlands län (22-24 %). Stockholms län hade den lägsta genomsnittliga *personuppklaringsprocenten* (16 %). Därefter följde Västmanlands, Jönköpings, Skåne och Kalmar län (samtliga 18 %).

De länsvisa variationerna är större för den *tekniska uppklaringsprocenten* än för *personuppklaringsprocenten*. Det beror, som nämnts ovan, delvis på att olika polismyndigheter tillämpar principerna för avskrivning av ärenden något olika. För de första halvåren 2010-2012 hade Hallands län i genomsnitt den högsta *tekniska uppklaringsprocenten* (31 %). Därefter följde Jämtlands län (27 %). För samma period hade Uppsala och Blekinge län i genomsnitt den lägsta *tekniska uppklaringsprocenten* (17-18 %).

I en tredjedel av länen var *personuppklaringsprocenten* i genomsnitt högre än den *tekniska uppklaringsprocenten*.

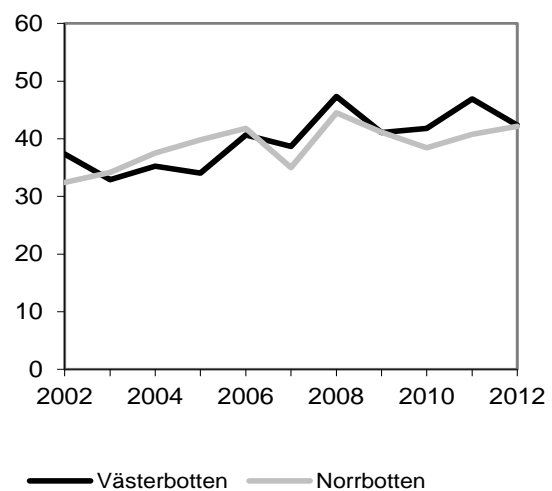
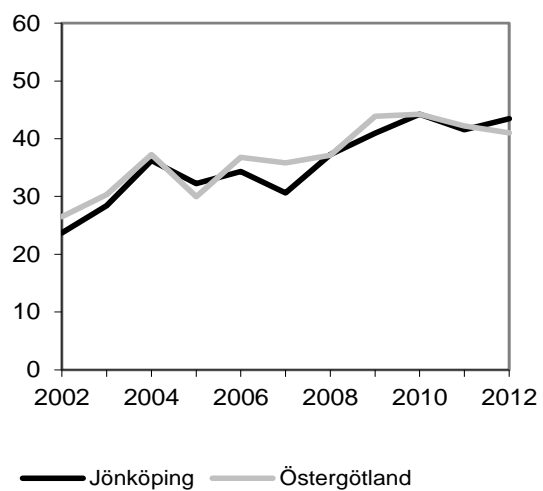
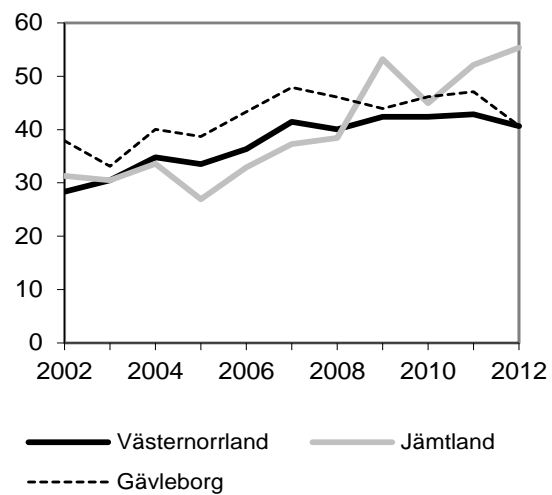
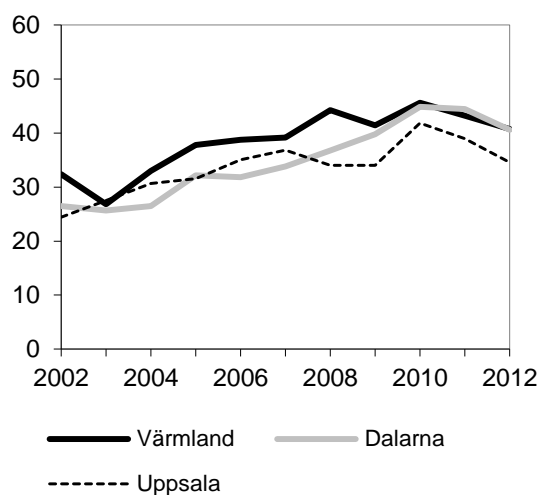
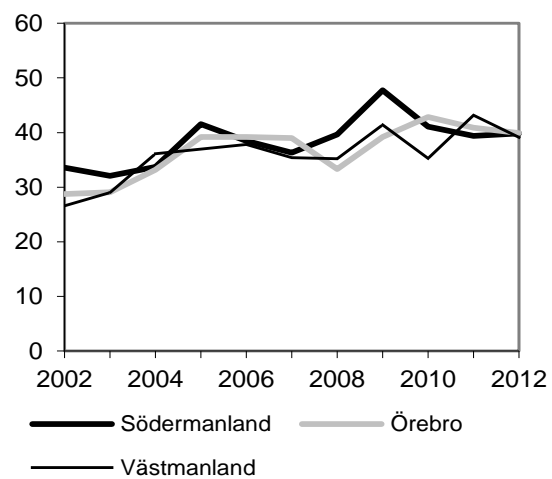
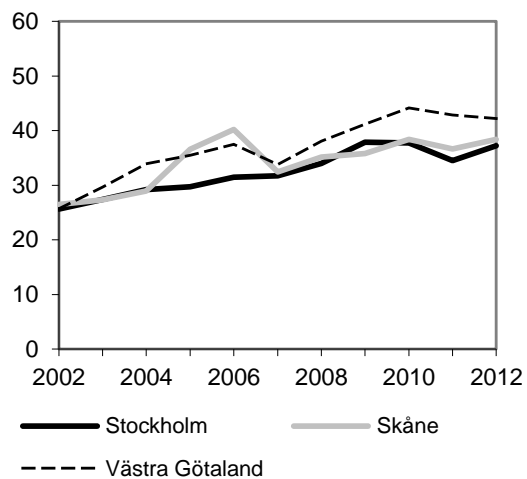

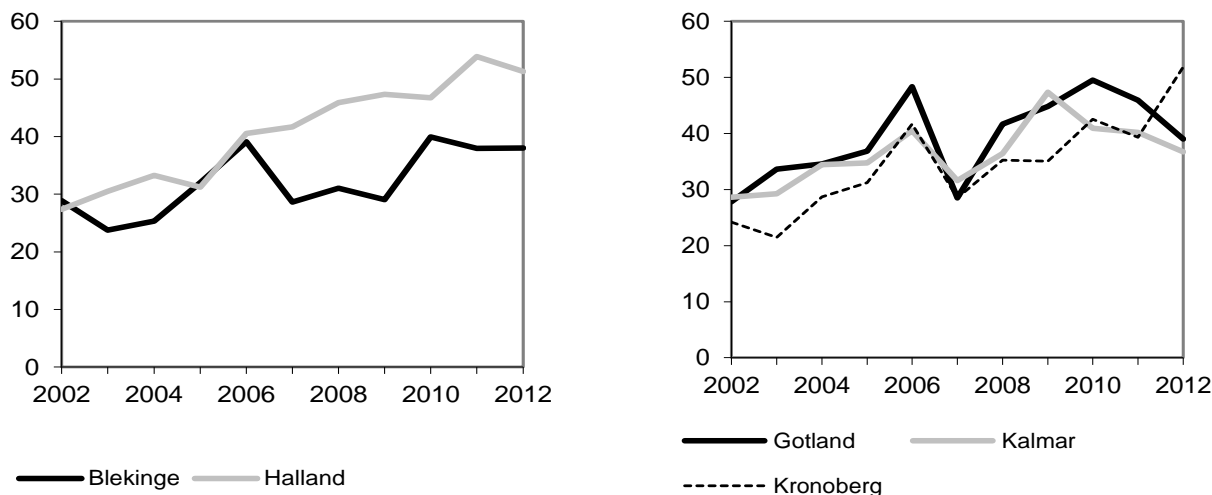
Figur 14. Genomsnittlig personuppläringsprocent och teknisk uppläringsprocent för **samtliga brott** i länen första halvåret 2010-2012.

Sedan 2002 visar de flesta län en uppåtgående trend för den *totala uppläringsprocenten* under de första halvåren, även om utvecklingen i många fall fluktuerat relativt kraftigt.

I Stockholms län har utvecklingen av den totala uppläringsprocenten varit mer stabil än i de övriga länen. Det beror på att Stockholms län relativt sett har en stor mängd anmälda och upplärade brott, vilket gör att mindre variationer inte påverkar uppläringsprocenten nämnvärt. I de mindre länen, exempelvis Gotlands och Blekinge län, kan däremot även mindre variationer för anmälda och upplärade brott tydligt påverka uppläringsprocenten.

I figur 15 nedan redovisas utvecklingen av den *totala uppläringsprocenten* i länen för de första halvåren 2002-2012.

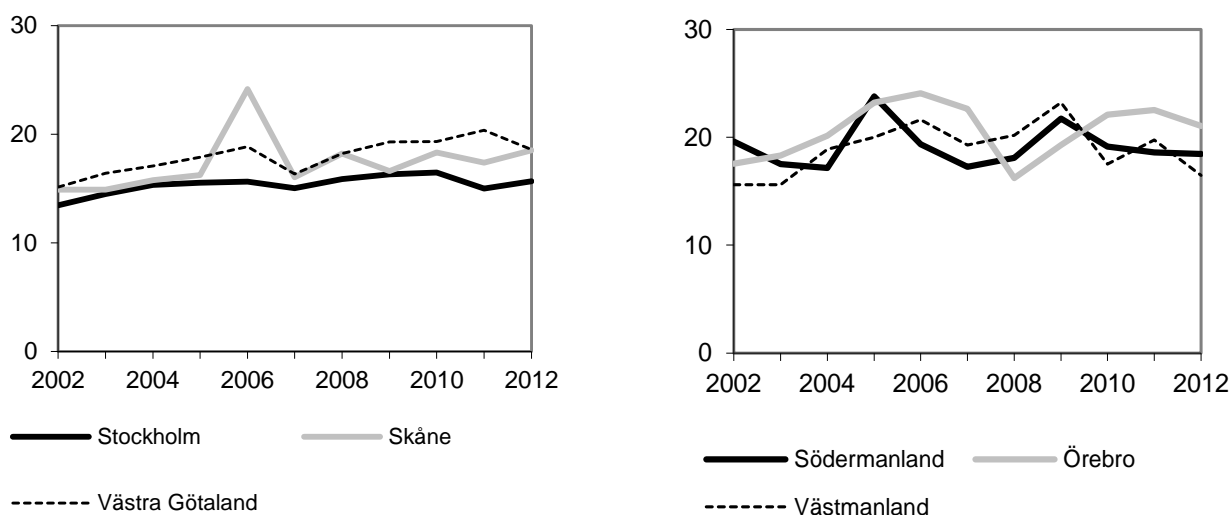

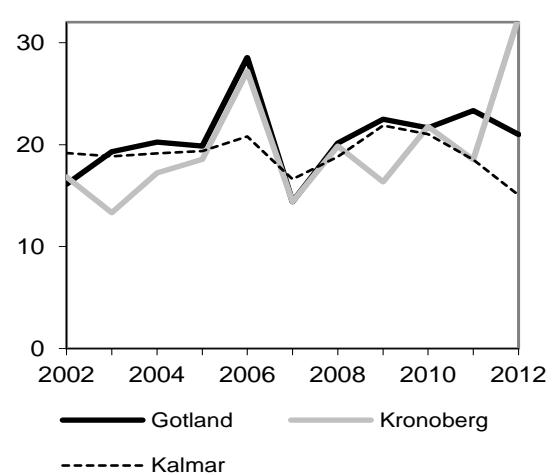
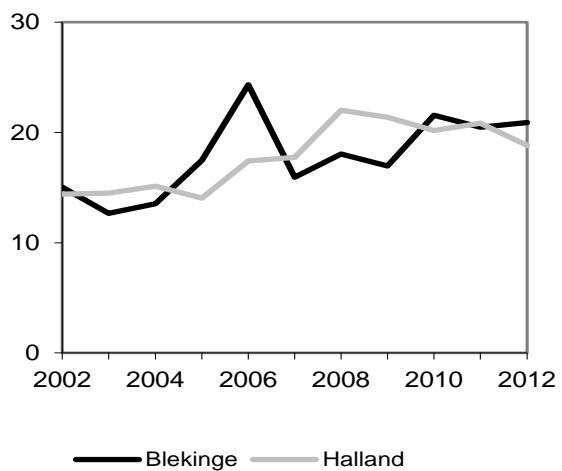
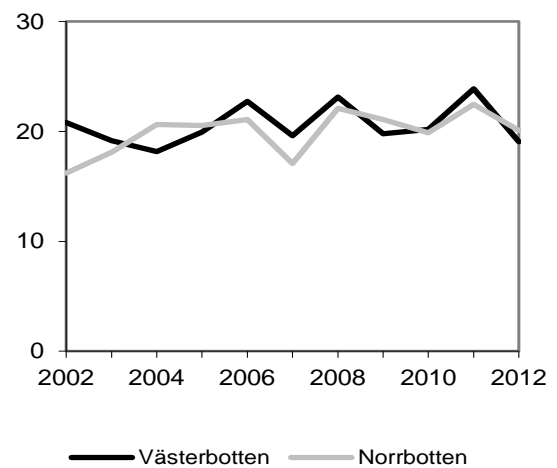
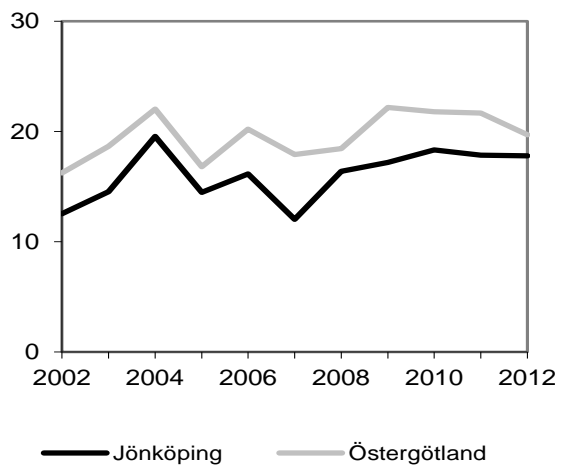
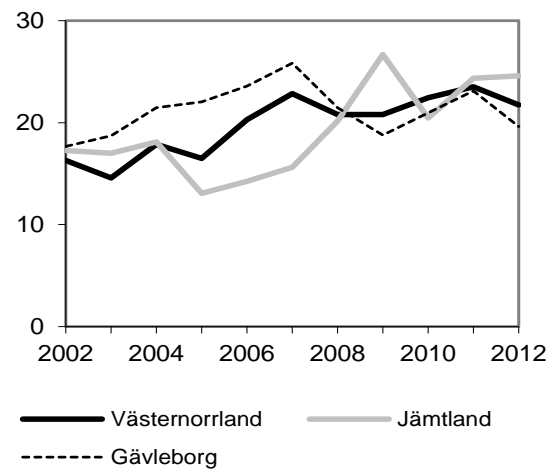
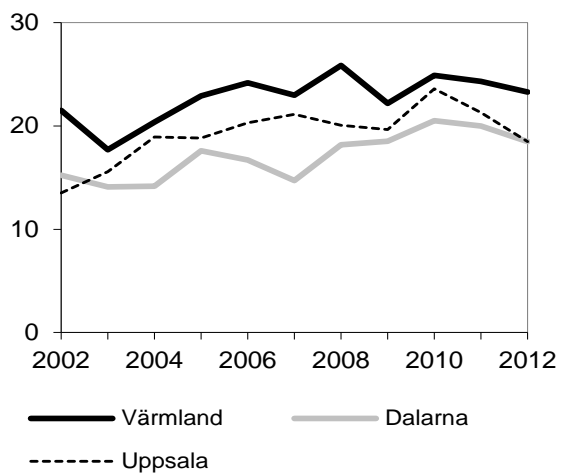
Figur 15. Utvecklingen av *den totala uppklaringsprocenten* i länen första halvåret 2002–2012.

Sedan första halvåret 2002 har *personuppklaringsprocenten* i de flesta länen fluktuerat kring en stabil eller svagt uppåtgående trend.

Likt den totala uppklaringsprocenten har utvecklingen av *personuppklaringsprocenten* varit mer stabil i Stockholm än i de övriga länen. Uppklaringsprocenten påverkas inte nämnvärt av mindre variationer i ett län med så förhållandevis stora mängder anmälda och uppklarade brott.

I figur 16 nedan redovisas utvecklingen av *personuppklaringsprocenten* i länen för de första halvåren 2002-2012.

Figur 16. Utvecklingen av personuppläringsprocenten i länen första halvåret 2002-2012.

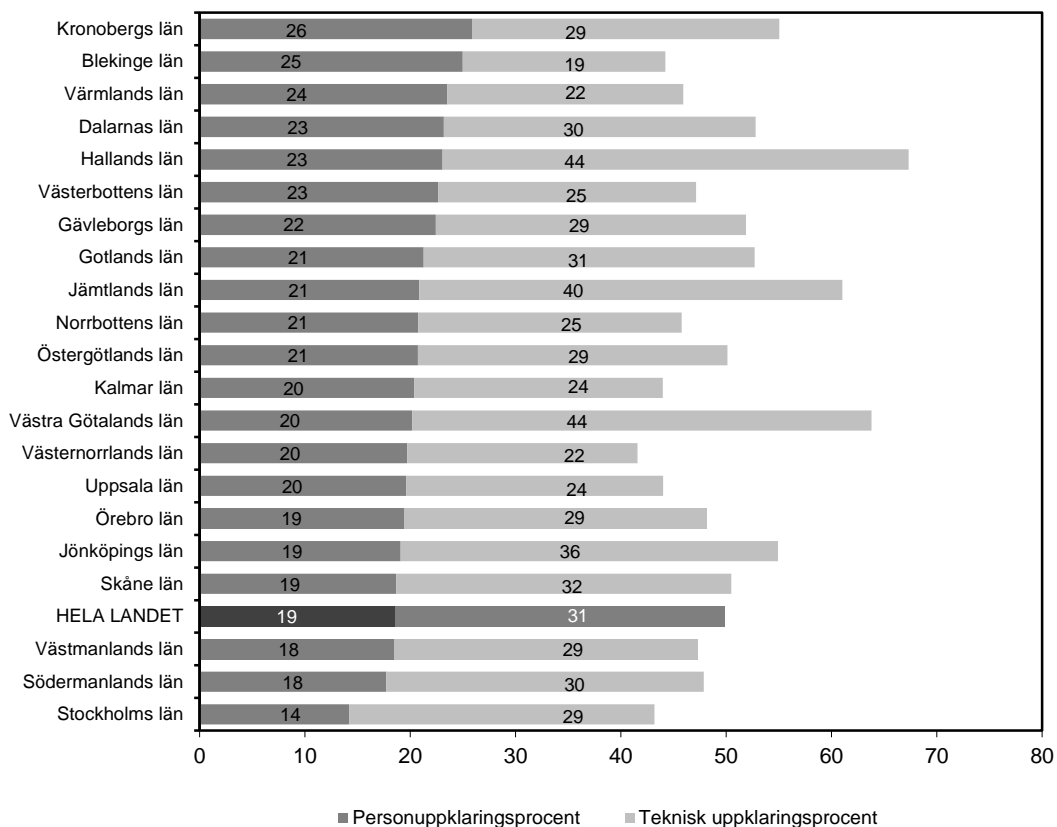

Regionala variationer för misshandelsbrott och biltillgrepp

Nedan redovisas den genomsnittliga uppklaringsprocenten för de första halvåren 2010–2012 för två valda brottstyper, misshandelsbrott och biltillgrepp.

För de första halvåren 2010-2012 hade Kronobergs län i genomsnitt den högsta *personuppklaringsprocenten* (26 %) för misshandelsbrott. Därefter följde Blekinge län (25 %). Stockholms län hade i genomsnitt lägst personuppklaringsprocent (14 %) och därefter följde Södermanlands och Västmanlands län (18 % vardera).

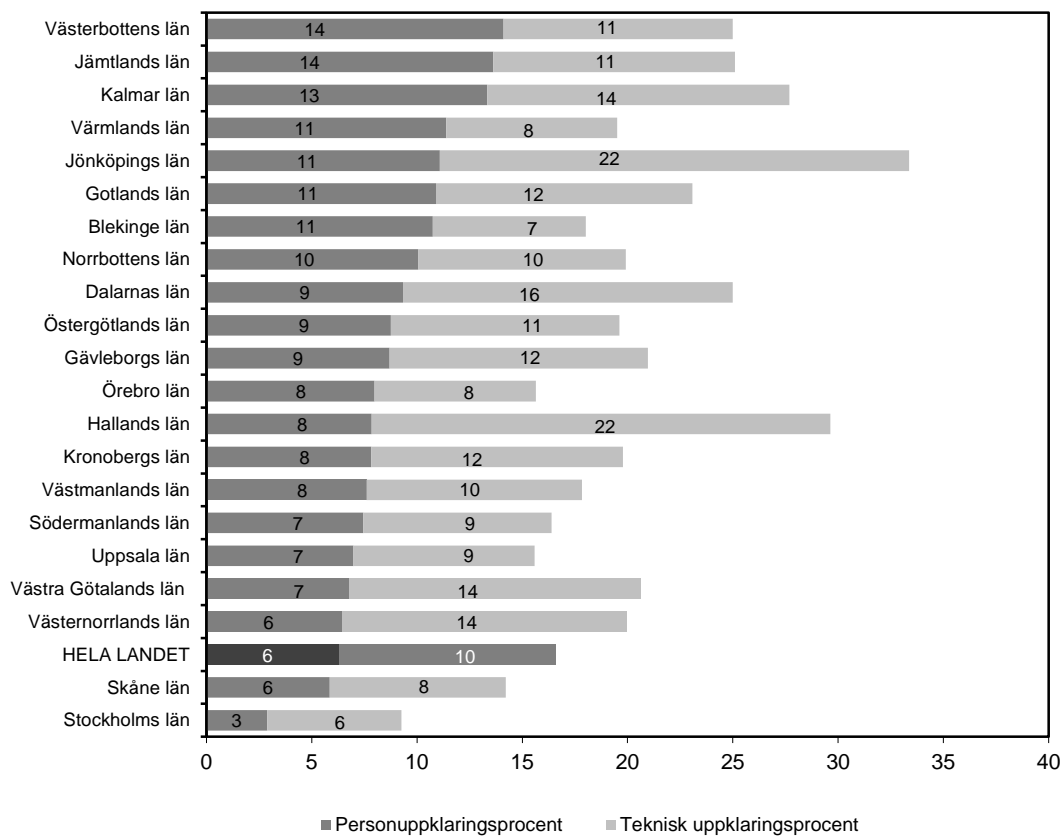
Liksom för uppklarade brott totalt är de länsvisa variationerna större för den *tekniska uppklaringsprocenten* än för *personuppklaringsprocenten*. För de första halvåren 2010-2012 hade Hallands län och Västra Götalands län i genomsnitt den högsta tekniska uppklaringsprocenten för misshandelsbrott (44 % vardera). Därefter följde Jämtlands län (40 %). Blekinge län hade i genomsnitt lägst teknisk uppklaringsprocent (19 %).

Figur 17. Genomsnittlig personuppklaringsprocent och teknisk uppklaringsprocent för misshandelsbrott i länen första halvåren 2010-2012.

För biltillgrepp hade Västerbotten och Jämtlands län i genomsnitt den högsta *personuppklaringsprocenten* (14 % vardera) de första halvåren 2010–2012, medan Stockholms län uppvisade den lägsta (3 %). Variationen i personuppklaringsprocenten mellan länen var större för biltillgrepp än för misshandelsbrott, vilket delvis förklaras av att biltillgrepp antalmässigt är en mindre brottskategori än misshandelsbrott.

Jönköping och Hallands län hade i genomsnitt den högsta *tekniska uppklaringsprocenten* för biltillgrepp de första halvåren 2010-2011 (22 %). Stockholm och Blekinge län hade i genomsnitt den lägsta tekniska uppklaringsprocenten (6-7 %).

*Figur 18. Genomsnittlig personuppklaringsprocent och teknisk uppklaringsprocent för **biltillgrepp** i länen första halvåret 2010-2012.*

Statistikens innehåll

Preliminär statistik

Statistiken som redovisas här är *preliminär*. Det innebär att vissa brott som anmäls eller där beslut har tagits under redovisningsperioden inte kommer med i statistiken på grund av långa rapporteringstider. De kommer dock med i den *slutgiltiga* årsstatistiken där samtliga anmälda brott och beslut som rapporterats till och med två månader efter redovisningsåret slut redovisas.

Uppklarade brott

I statistiken över uppklarade brott redovisas de polisanmälda brott som polisen och åklagarna klarat upp under redovisningsåret. Termen ”uppklarade brott” innebär inte alltid att någon dömts för brottet utan att brottet fått ”ett polisiärt klarläggande”. Ett brott kan alltså redovisas som uppklat även om den åtalade frikänts vid en rättegång.

De vanligaste besluten (uppklaringsgrunderna), som innebär att brott redovisas i statistiken som uppklarade brott, är för

Personuppklarade brott

- att åtal väcks
- att strafföreläggande utfärdas
- att åtalsunderlåtelse meddelas

och för

Tekniskt uppklarade brott

- att man inte kan styrka att ett brott begåtts
- att den anmälda gärningen inte bedöms vara brott
- att den misstänkta personen är minderårig (under 15 år).

De vanligaste besluten, som innebär att brott anses som *ouppklarade*, är

- att det inte finns någon misstänkt person och att ”spaningsuppslag saknas” (särredovisas inte i statistiken)
- att spaningar inte leder till något resultat (särredovisas inte i statistiken)
- att det, trots utredning, inte kan styrkas att den skäligen misstänkte begått brottet
- att utredning visar att den skäligen misstänkte är oskyldig.

De brott som klaras upp under ett år kan vara anmälda tidigare år.

För att beskriva utvecklingen av uppklarade brott används måtten personuppklaringsprocent, teknisk uppklaringsprocent och total uppklaringsprocent. *Uppklaringsprocenten* definieras som antalet brott uppklarade under ett år (anmälda samma år eller tidigare) i procent av antalet anmälda brott samma år. Eftersom brotten inte alltid klaras upp samma år som de anmäls, kan det under ett år klaras upp fler brott än vad som anmäls. Uppklaringsprocenten blir då högre än 100 procent. Detta är speciellt vanligt vid brottskategorier som har ett litet antal anmälda brott och med seriebrott, det vill säga fall där flera brott av samma typ anmäls vid samma anmälningstillfälle. På motsvarande sätt kan uppklaringsprocenten vara mycket låg ett

visst år om antalet anmälda brott är ovanligt högt och dessa inte klaras upp under året.

I statistiken över uppklarade brott redovisas utvecklingen av uppklarade brott och personuppklaringsprocenten, den totala uppklaringsprocenten, uppklaringsgrunderna och brottsstrukturen för de uppklarade brotten och vissa ouppklarade brott.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar samma brottstyper som de polisanmälda brotten. Kategoriseringen utgår från olika brottskoder (se avsnittet *Kategorisering av brott* i sammanfattningen av *Anmälda brott*³). Även beräkningen av antalet uppklarade brott följer samma regler som de anmälda brotten.

Regional fördelning

Statistiken över uppklarade brott redovisas för hela landet och per län. Länsfördelad statistik över uppklarade brott redovisas vanligtvis efter det län där brottet anmäls.

Prognoser

I sammanfattningen för uppklarade brott första halvåret redovisas även prognoser för helåret. Prognoser tas fram för samtliga brott samt för brottskategorierna brott mot person, stöld- och tillgreppsbrott, trafikbrott och narkotikabrott. Prognoserna utnyttjar den historiska utvecklingen för andra halvåret tillsammans med utfallet för första halvåret för att prognostisera helåret.

Insamling och bearbetning

Polisens, åklagarnas, tullens och Ekobrottsmyndighetens registrering av de beslut som fattas under utredningen av brott utgör underlag för statistiken över uppklarade brott.

De beslut som polisen fattar för att avsluta ett ärende registreras i det lokala ärendesystemet (RAR) och skickas sedan vidare till Rikspolisstyrelsen (RPS). Åklagaren registrerar uppgifter om uppklarade brott i sitt ärendehanteringssystem (Cåbra). Där registreras också uppgifter från Ekobrottsmyndigheten. Tullen har sitt eget ärendehanteringssystem. Uppgifterna levereras därefter direkt till Brå.

Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

Brå producerar statistik över uppklarade brott halvårsvis och årsvis.

Jämförelser över tid

Statistiken över uppklarade brott har förts från år 1950. Denna statistik påverkas i stort sett av samma förändringar som påverkar statistiken över anmälda brott, till exempel ny insamlingsteknik eller nya redovisningssätt. Nedan följer en sammanställning av några förändringar sedan 1999 som i större eller mindre grad har påverkat statistiken över uppklarade brott. Det finns även andra faktorer som påverkar jämförbarheten och tolkningen av statistiken. De beskrivs bland annat i Brå-rapporten *Konsten att läsa statistik om brottslighet* (2006:1).

- År 2010 gjordes anpassningar i Brå:s statistikdatabas som följd av Åklagarmyndighetens införande av ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra), se nedanstående punkter. Syftet med anpassningarna var att förbättra tillförlitligheten i antalsräkningen av anmälda brott som registrerats hos Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten. I Cåbra har en unik brottidentitet (BID) införts som ger bättre möjligheter att identifiera och följa

³ Sammanfattningen finns på Brå:s hemsida: <http://www.bra.se/bra/brott--statistik/statistik/anmalda-brott.html>

upp enskilda brott. Det gäller till exempel brott som av administrativa skäl flyttas mellan olika ärenden eller åklagarkammare. Analyser efter anpassningen till den unika brottsidentiteten visar att antalet anmälda brott har varit underskattade sedan systemskiftet hos Åklagarmyndigheten. Inverkan på statistiken över uppklarade brott totalt sett är marginell men statistiken över uppklarade borgenärs- och skattebrott där det finns en misstänkt person, är dock märkbar. År 2008 tillkom cirka 16 procent fler personuppklarade skattebrott samt 2 procent fler personuppklarade borgenärsbrott. För 2009 var motsvarande värden 25 respektive 6 procent. Jämförelser av uppklarade skattebrott åren 2007-2010 är därför inte relevanta och man bör vara försiktig när det gäller jämförelser av borgenärsbrott under dessa år. För mer information kontakta Brå, Enheten för Rättsstatistik.

- År 2009 gjordes en ändring i Brås statistiksystem. Förändringen gäller en regel som begränsar inläsning av olika beslut som tas på registrerade misstankar. Efter ändringen medges inläsning av samtliga beslut som tagits på registrerade misstankar. Regeln påverkade endast de beslut på misstankar som levereras till Brå via polisen. Eftersom de flesta misstankar levereras från Åklagarmyndighetens system har borttagandet av regeln inte påverkat statistiken över uppklarade brott och misstänkta personer mer än marginellt år 2009.
- I och med införandet av Åklagarmyndighetens nya ärendehanteringssystem (Cåbra) under andra halvåret 2007, kunde Ekobrottsmyndigheten förbättra antalsräkning och registrering av de anmälda brotten. I enlighet med anvisningarna i *Kodning av brott* som finns publicerade på www.bra.se övergick Ekobrottsmyndigheten till en mer extensiv antalsräkning som innebär att användare nu registrerar ett brott för varje deklaration eller räkenskapsår. I tidigare praxis registrerades endast ett brott oavsett antal deklarationer och utan hänsyn till hur många räkenskapsår som omfattades. Förändringen genomfördes under 2008. Även uppklaringsprocenten för dessa brott påverkades av förändringen eftersom antalet anmälda brott ingår i beräkningen av detta mått. Samtidigt som antalet uppklarade brott har ökat något har antalet redovisade anmälda brott blivit betydligt fler sedan år 2007, enligt ovanstående beskrivning. Detta ger en lägre uppklaringsprocent. För utförligare information se kapitlet *Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009* (Rapport 2010:15).
- Under 2007 införde Åklagarmyndigheten successivt ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra) som ersatte tidigare system (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari 2007 och skedde successivt i olika åklagarkammare fram till juni 2007. Förbättringen i statistiken över anmälda brott till följd av systemomläggningen berör brott som vanligtvis anmäls direkt till åklagaren, såsom skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott (11 kap. BrB). Ändringen innebär att även information om brott som saknar en misstänkt person levereras till Brå. Samtliga anmälda brott i dessa kategorier ingår därmed i statistiken från och med 2007. Tidigare år redovisades endast anmälda brott där det fanns en skäligen misstänkt person. Detta har medfört att det från och med 2007 redovisas betydligt fler anmälda skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott jämfört med föregående år. Även uppklaringsprocenten för dessa brott påverkas av förändringen. Effekten blir att uppklaringsprocenten för 2007 blir lägre jämfört med tidigare år på grund av att fler anmälningar räknas med i statistiken. För utförligare information se kapitlet *Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009* (Rapport 2010:15).

- I statistiken över anmälda brott har mindre brister upptäckts som berör vissa typer av skattebrott åren 2005–2006 och brott avseende föreningar från fartyg för åren 2002–2006. Det innebär att nämnda brott underskattats något under dessa år. En jämförelse med år 2007 är således inte relevant.
- Redovisningen av misstänkta minderåriga i statistiken har förändrats från och med 2005. I tidigare statistik kunde misstänkta minderåriga redovisas under ”misstänkt person finns” och ”övrigt” om det fanns en registrerad misstanke. Detta har inneburit att man inte kunnat utläsa det exakta antalet misstänkta minderåriga. Därför har redovisningen ändrats från och med 2005 så att alla med beslutet ”misstänkta minderåriga” redovisas under kolumnen misstänkt minderårig, oavsett om besluten har någon registrerad misstänkt person eller inte.
- Under inrapporteringen till 2000 års statistik började nya datarutiner användas. Nya datasystem byggdes upp inom polisväsendet och Brå anpassade sina system efter dessa, vilket kan ha påverkat uppgifterna i denna statistik. Bland annat befaras en underrapportering till statistiksystemet av uppgifter om misstänkta personer, som togs in via så kallade personblad. Dessa skulle slopas från och med år 2000, men det finns indikationer på att de i viss mån slopades redan i slutet av år 1999. Olika brott påverkas i olika grad. Bland annat är inte uppgifterna om anmälda trafikbrott för åren från och med år 2000 jämförbara med tidigare uppgifter. För mer information om förändringar se årsboken *Kriminalstatistik 2000*.
- Fram till slutet av 1999 registrerades beslut som berörde personer som varit skäligen misstänkta för brott, på ett blankettset (personblad) som användes av både polis och åklagare. I slutet av år 1999 slopades personbladet i samband med systemomläggningen av registren inom rättsväsendet. Analyser tyder på att effekterna av omläggningen är marginella för det totala antalet uppklarade brott. De kan dock vara olika för olika typer av brott. En mer detaljerad beskrivning av hur statistiken påverkades av omläggningen finns i publikationerna *Kriminalstatistik 1999* och *Kriminalstatistik 2000*.

Kvaliteten i besluts-koder

Statistiken över uppklarade brott bygger på besluts-koder, därför är också kvaliteten i dessa viktig. År 2012 genomför Brå en kvalitetsstudie i syfte att kartlägga innehållet i den besluts-kod som har rubriceringen ”Annat”, vilken kan användas i samband med nedläggning av ett ärende. Besluts-koden ”Annat” har ett tillhörande fritextfält där motiven till nedläggning anges. Brå ämnar undersöka vilka dessa motiv är samt i vilken frekvens de har använts under 2011. Vidare ska utredas om det finns olika tolkningar av hur de olika besluts-koderna ska tillämpas samt vilken innebörd de har.

Kvalitetsstudien följer upp en mindre kvalitetsstudie som Brå genomförde år 2005, där polisens användning av besluts-koder studerades. Det som tydligt framkom i studien var att det finns skillnader i hur de olika polismyndigheterna använder vissa besluts-koder. De tydligaste skillnaderna fanns i besluten ”Annat” och ”Brott kan ej styrkas”. Eftersom beslutet ”Annat” räknas som uppklarat i statistiken blir det orättvisa jämförelser av uppkläringen mellan olika län om en del län använder beslutet även för ouppklarade brott.

När det gäller beslutet ”Brott kan ej styrkas” framkom att det finns två tolkningar: antingen att brottet ej kan styrkas eller att det inte går att styrka att den misstänkte personen begått brottet. Detta kan också påverka uppkläringen, eftersom brottet räknas som ouppklarad när det finns en misstänkt person. Finns det ingen misstänkt person

räknas brottet som uppkälat eftersom det då antas att det är brottet som ej kan styrkas.

Resultatet av förstudien visade att vid analyser av uppkälingen för olika län bör en viss försiktighet iaktas, eftersom beslut som räknas som uppkälat används på olika sätt.

Det finns också problem i kvaliteten när det gäller nedläggningsgrunden ”Misstänkt minderårig”. En del polismyndigheter använder inte det beslutet, utan lägger i stället ned ärendet med beslutet ”Annat” därför att det vid den nedläggningsgrunden går att komplettera med en fritext. Ärenden med misstänkt minderårig hanteras också på olika sätt. I en del fall registreras en misstänkt person innan ärendet läggs ned. I andra fall läggs ärendet ned direkt med nedläggningsgrunden ”Misstänkt minderårig” utan att någon misstänkt person registrerats. Om detta beror på att det finns skillnader i bevisnivån för olika ärenden är okänt.

September 2012

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Brå:s statistikenhet sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brå:s webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två publikationerna, Kriminalstatistik som publiceras varje år och Narkotikastatistik som publiceras vart tredje år.

Statistik över anmälda brott har förts från år 1950. Statistiska centralbyrån publicerade årligen statistik till och med redovisningsåret 1992.